

Dželaluddin Rumi
**DUHOVNE
MESNEVIJE**

prva knjiga, druga priča,
bejtovi 331–748

*prema prijevodu i komentaru
šejha Ahmeda Nuruddina
Mešića, svijetlog primjera
učenosti i odgojenosti, na
najljepši bosanski jezik
prepjevao Izet Zikri Pajević*

پہرہ شریف مولانا عبداللہ بن مولانا

مکتبہ

JEVREJSKI CAR I SLJEDBENICI ÎSÂA, ALEJHIS-SELAM

Priča o jednom jevrejskom caru koji je zbog vjerske netrpeljivosti ubijao kršćane

331. Car zulumčar bio je kod Židova,
U vremenu poslanstva Isâova,
Car razroki htjede da ih rastavi
Majstor reče šašijastom¹ šegrtu:
335. Šegrt reče: "Dvije flaše tamo su,
A majstor će: "Nisu dvije, šta ti je!
Šegrt reče: "Majstore ne ruži me",
Kad je razbi, obje flaše nestaje,
Jednu flašu vidio je ko dvije,
340. Strast i srdžba čovjeka skroz izlude,
Loš će nijet vrlinu da sakrije,
Kad sudija na mito se odluči,
Onog cara židovskog fanatika,
Hiljadama nevinih je ubio,
- neprijatelj Isâa i kršćana.
čija duša jeste ko Musâova.
i da jednog od drugoga udalji.
"Dodajder mi sa stalaže tu flašu."
koju da donesem svome majstoru."
Razrokost odbaci svoju, jedna je!"
a majstor će: "Uzmi jednu razbij je."
strast i srdžba čovjeka izbezume.
kad je razbi nestalo je i druge.
iz psihičke ravnoteže izbace.
stotinama perdi vîd da prekrije.
zar žrtvu od zločinca da razluči.
zla njegov, da nas Allah sačuva.
dîn Musâov kako bi zaštitio.

Vezir podučava šaha kako će istrijebiti kršćane

345. Car vezira lukavog je imao
Reče: "Kršćani živote čuvaju,
Ne koristi puno ih ubijati,
Tajnu svoju dobro su zaključali
Car upita: "Šta je onda činiti?"
350. Da na sv'jetu kršćanin ne ostane
Vezir reče: "Presudu mi izreci,
Pa me takvog pod vješala izvedi,
Ti na trgu priredi tu predstavu,
Protjeraj me u neki grad daleki
- koji bi na vodi uzô svezao.
zato oni svoju vjeru skrivaju.
dîn ne možeš kô mošus mirisati.
i javno je neće pokazivati."
Kakve spletke treba im pripremiti?
koji javno ili tajno vjeruje."
uho, ruku, nos i usne ods'jeci.
na nečiju molbu ti mi oprosti.
tamo gdje se svi putevi sastaju.
gdje ću spletke kršćanima praviti."

Kako je vezir objašnjavao svoje varke pred carem

355. "Reći ću im: Kršćanin sam potajni,
Kad je car za moju vjeru saznao,
Da bih svoju vjeru dobro sakrio,
Car je moju tajnu namirisao,
On mi reče: 'R'ječi su ti bocave,
360. Kroz njega se tvoje stanje ogleda,
Da me Isâ ruhom nije štitio
Za Isâa dajem dušu i glavu
Za Isâa ni džan² svoj ja ne žalim
Šteta je da čista vjera nestane,
365. Bogu hvala i Isâu što smo mi
Što smo od jevrejstva sada slobodni,
- Bog zna dobro šta se krije u meni.
umalo mi nije život uzeo.
njegovu sam vjeru propov'jedao.
u moje je r'ječi on posumnjao.
međ srcima našim jedan prozor je
što govoriš znam da nije istina.'
car bi mene c'jelog raskomadao.
priznajući svu dobrotu njegovu.
jer dîn njegov ja dobro razumim.
poslije, kada džahilima³ ostane.
upućeni u dîn njegov istinski.
pa možemo zunnare⁴ opasati.

¹ Šašijast – razrok, škiljav; onaj kome oči gledaju u različitim smjerovima.

² Džân – duša, život.

³ Džahil – neznalica, neupućen, neobrazovan čovjek.

⁴ Zunnar – redovnički pojas (cingulum), podsjeća na konop, obično je bijele boje.

O ljudi, budućnost je Isâova,
Kad je vezir spletke caru naveo
Što mu vezir reče, car sve učini,
370. Izgna ga u kraj gdje žive kršćani

poslušajte tajne dina njegova.”
sve je sumnje njegove odagnao.
ne sluteći varku, sv’jet se zapanji.
da im svoje spletke tamo ubaci.

Kršćani nisu mogli da prozriju vezirove varke

Stotinama hiljada je kršćana
U potaji on im je tumačio
Prividno je o vjeri im vazio⁶
Zato su ashabi Poslanikovi
375. Pitali su: “Kako to da sebičnost
Ne pitajuć za prednost poslušnosti
Trun po trun su varke nefsa spoznali
Ashabi su ostali zatečeni

od vezira primilo ta učenja.
tajne vjere kršćanske otkrivao.⁵
a ustvari, u zamke ih mamio.
objašnjenje varki nefsa tražili.
um’ješa se u iskrenu pobožnost.”
i za javne prestupe i gr’ješnosti.⁷
ko ružu i celer ih razlučili.
onim što su od Resula saznali.

Kršćani slijede vezira

Kršćani su veziru se predali,
380. Dušom svom su oni ga zavoljeli,
A potajno on bi Dedžal prokleti,
O Allahu, bezbroj zamki svuda je,
Svakog časa mi u zamke padamo
Svakog trenu izbavljaš nas iz zamki
385. Mi žito u hambar svoj sipamo
Naša pamet nikako da uvidi,
U hambaru miš je rupu probio,
Zlo mišije prvo, dušo, otkloni,
R’ječ poslušaj Prvaka Muhammeda:
390. Ako miša u hambaru nemamo
Što u njemu nema dobročinstava
Mnoge iskre iskoče iz čakmaka¹¹
Al’ u tami stoji lopov skriveni
Te ih jednu po jednu ugasi
395. Da bezbrojne zamke svud nas sapliću,
Kad je Tvoja pomoć stalno sa nama
Duše noću okov t’jela odbace
Od kafeza t’jela se oslobode,
U snu ne zna robijaš za tamnicu,
400. Nema brige za dobitak i štetu

snaga nas taklîda⁸ uv’jek začudi.
Isâovim halifom ga smatrali.
Ti nam Bože protiv takvih pomози.
glâdne ptice u zamku da namame.
makar snagu ko Simurg⁹ da imamo.
opet u njih mi padamo, ja Rabbi.
i skupljeno žito onda gubimo.
miš lukavi da nam žito izvlači.
svojom varkom hambar nam je srušio.
pa u njega onda žito saberi.
“Nije namaz potpun ti bez hudûra.”¹⁰
gdje je žito godinama skupljano?
što su malo-pomalo se činila.
koje prima srce koje izgara.
koji uv’jek prstom iskre priguši.
da nebeski sv’jećnjak se ne upali.
kad Si s nama one nas i ne brinu.
što ćemo se bojat jednog lopova.
a razume od shvatanja isključe.
niti sude, nit ih ko osuđuje.
niti znaju vladari za upravu.
nit maštanja o njoj ili o njemu.

⁵ Doslovno: objašnjavao tajne Indžila (Evandjelja), zunnara i molitve.

⁶ Vaz – propovijed; vaziti – propovijedati.

⁷ Ashabi su o tim pitanjima mogli da saznaju iz Kur’ana, azimuššan, i iz riječi, djela i odobrenja Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga nisu time opterećivali. Međutim, bili su prisiljeni da pitaju o nefsu i šejtanu jer je njihov uticaj na čovjeka potajan, intiman, nevidljiv drugim ljudima, zato i mnogo opasniji od vanjskih vidljivih utjecaja i djela.

⁸ Taklîd – slijepo oponašanje.

⁹ Ptica iz perzijske mitologije, dovoljno snažna da bez problema nosi slona ili kita.

¹⁰ Doslovno: “*Lâ salâte temme illâ bil hudûr* – Namaz nije potpun ako se ne obavlja sa potpunom prisebnošću”. Hudur u namazu znači prisutnost srca, svjesnost Allaha, džellešanuhu.

¹¹ Čakmak – komad čelika kojim se udaranjem o kremen izbijaju iskre.

- Ârifi su tog stanja na javi, znaj;
I noć i dan to je stanje ârifa,
Ko ne vidi ruku što ispisuje
On pokaza djelić stanja ârifa
405. U snu duše odlaze u predjele
Na Tvoj poziv u t'jela se vraćaju,
Kad svitanja svjetlost glavu podigne
Bog dâ zoru što poput Isrâfila
Dušu svaku za tijelo priveže,
410. Ata¹⁵ dûše san sedla rastereti,
Al' da bi se vratile kad dođe dan
Da se mogu sa pašnjaka povući
Da Bog naš ruh ko Ashabi Kjehf čuva
Da nas spasi potopa od grešaka,
415. Puno li je Drugova iz pećine
Zaklonjeni čuju šapat svog Dosta,
"Ti si Lejla", halifa je pitao,
Od ostalih nisi ništa ljepša ti!"
Ko je u snu po danu dok budan je,
420. Kada duše nisu budne za Hakka
C'jelog dana dušu taru maštanja
Zbog tog nema čistote i milosti
Spava taj što maštu bi da ostvari
Vrag se u snu u huriju pretvori,
425. Kad probuđen vidi šta to učini,
Glavobolju, nečistoću osjeti,
Dok visinom ptica leti sjen se njen
Glupan neki uzme lovit sjen ptice
Ahmak ne zna da to odraz ptice je,
430. On na sjenku strijele odapinje
Tobolac života mu se isprazni
Da mu Bož'ja sjena bješe dadilja
Bož'ji rob je sjena Gospodareva
Zato, brzo, skuta mu se prihvati
435. Evlija se ko "sjena"¹⁷ opisuje
Za vodiča uzmi takvog, sposobnog,
Makni se od sjene, dođi do sunca

rečeno je: "Hum rukud."¹² Ne negiraj.
sram Allaha oni su ko pisaljka.
misli da se pero samo pokreće.
onim koje prirodni san uspava.
gdje se s t'jelom odmire i okr'jepe.¹³
da poslove dnevne¹⁴ završavaju.
zlatni orô neba krila razapne.
vraća duše sve u ljudska sureta.
t'jelo svako sa dušom obaveže.
pa se kaže: spavanje je brat smrti.
na nozi im bude okov zakovan.
i terete svoje dnevne primiti.
ko Nuhovu lađu da ga sačuva.
oslobodi srce, čula od toga.
tu kraj tebe i u vr'jeme današnje.
ti ne možeš to vidjeti. Baš šteta.
"zbog koje je Medžnun skroz poludio?"
"Šuti, bolan, kada Medžnun nisi ti!"
java mu je gora nego sanjanje.
za istinu zatvaramo tad vrata.
o imetku i strah od gubîtaka.
u visine da bi mogla letjeti.
i o tome raspravlja i govori.
pa na njega čovjek sjeme izbaci.
slika djeve u ništa se pretvori.
al' što slika nije stvarna požali.
prostire po zemlji prateći let njen.
i ganja ga, pa bez duše ostane.
ne zna uzrok zbog koga on nastane.
dok praznoga tobolca ne ostane.
nastojeći te sjene da ulovi.
svake bi ga fantazije spasila.
za dunjaluk mrtav, a živ za Njega.
zemana¹⁶ će zadnjeg te sačuvati.
Nur Božiji da sija dokazuje.
kao Halil odreci se prolaznog.¹⁸
uhvati za skute Šemsa Tibriza.

¹² هُمْ رُقُودٌ – "Oni spavaju" (*El-Kehf*, 18). Misli se na Ashabi K'jehf – Drugove iz pećine koji su bili uspavani 309 godina. Ârifi – oni koji su spoznali uzvišenu istinu i kada spavaju izgledaju kao budni, jer im je Allah, džellešânuhu, podario takvo stanje i takav stepen, pa kada to vidiš, o ti obični čovječe, koji se nisi toliko uzdigao da to razumiješ i shvatiš, nemoj to nijekati i govoriti da je nemoguće i nemoj se tog stanja plašiti, jer Božija moć je u stanju da i tako nešto učini.

¹³ Na spomen prirodnog sna u prethodnom bejtu, hazreti Mevlana, kuddise sirruhussami hazretleri, u bejtovima od 405. do 412, objašnjava fenomen sna i spavanja na način koji je savremenoj psihologiji i medicini spavanja, još uvi-jek, u potpunosti nepoznat.

¹⁴ U originalu je od dnevnih poslova izdvojeno *sudjenje i dijeljenje pravde*, što ukazuje na njihov značaj za ljudsko društvo.

¹⁵ At – konj.

¹⁶ Zeman – vrijeme; *âhiri zemân* – posljednja vremena pred propast svijeta!

¹⁷ Aluzija na kur'anske riječi: *Kjejf meddez-zille* – "Kako sjenu rasprostire" (*El-Furkan*, 18). *Zill* – sjena je slika evlijâullâha. Kako sjena prati Sunce, tako i evlijâullahi prate Sunce Istine i oni su dokaz da ta Istina postoji kao što je sjena dokaz da Sunce postoji.

¹⁸ Reci kao što je rekao i Halilur-rahmân (Ibrâhim, alejhis-selâm): *Lâ ubibbul âfilin* – "Ne volim ono i one koji nestaju, koji su prolazni, koji sada jesu, sada nisu." (*El-En-am*, 75)

- Ako ne znaš put do toga sohbeta,
Ako hased²⁰ na tom putu ščepa te
440. Iz zavisti Adema je prezreo,
To najveća opasnost na Putu je,
Ljudsko t'jelo to je kuća haseda,
Iako je t'jelo dom te zavisti,
"Očistite moju kuću"²¹ dokaz je
445. Ako hased ka nevinom uputiš,
Budi prah ti pod nogama evlija,
Od zavisti narav je vezirova,
On je htio iglom svoje zavisti
Iz zavisti ko svoj nos osakati,
450. Nos čovjeku daje čulo mirisa,
Bez mirisa ko je, on je bez nosa,
Ko se Bogu za miris ne zahvali
Šućur čini, sluga budi zahvalnim,
Put istine ko vezir ne pres'jecaj,
455. On formalno u dîn je pozivao,

pitaj onda Hakka Husamuddina.¹⁹
znaj da Iblis zbog tog proklet postade.
pa u sukob sa srećom se upleo.
ko u sebi nema zavist srećan je.
od zavisti kuća bude prljava.
Dobri Allah može da ga očisti.
Ljudsko t'jelo riznica od Nura je.
svoje srce mnogo ćeš da ocrniš.
zemlja zavist, ko kod nas nek prekriva.
nos i uši on za laži žrtvova.
kršćanima svoj otrov ubrizgati.
sluh i miris sebi će da uskrati.
da ga miris može odvest do cilja.
čûlo za dîn, značenje je mirisa.
svojim kjufrom sebi nos upropasti.
podločan ko mejit stalno budi im.
od molitve ti ljude ne odvracaj.
al' u halvu saransak²² je stavio.

Pametni kršćani su shvatili vezirovu zamku

- Pametni su u njegovom govoru
S ugodnim je nevaljalo sm'ješao,
R'ječima je vjeri ih pozivao
Slično srebru što ga krasi bjelina
460. Mada vatra crvena je izgleda,
Munja s'jevne i vidike rasv'jetli
Oni koji nisu to prepoznali
Za šest ljeta kako cara ne vidje
Narod srce i vjeru mu predade

osjetili slast s gorčinom m'ješanu.
u slatko je otrova pom'ješao.
a djelima od nje ih odbijao.
a po ruci od njegov bode crnina.
iza sebe samo crno ostavlja.
ali može oči i da zaslijepi.
okov na vrat od njega su dobili.
on zaštitnik kršćanima postade.
i umr'jeti za njegov spreman postade.

Careve tajne obavijesti veziru

465. On se s carem tajno dopisivao
Car veziru poruči "O sretniče,
Odgovori vezir "Radim na tome

i v'jestima cara umirivao.
sad je vrijeme, brige oslobodi me."
da kršćanstvo teške smutnje dopadne."

O dvanaestorici kršćana

U narodu Isâovom bijaše
Svako pleme emira je imalo

dvanaest emira koji vladaše.
i bilo mu pokorno i odano.

¹⁹ Veselje i gozba jeste duhovni svijet u kojem se kreće Šems Tibrizi i njemu slični Božiji robovi, pa ako ne možeš sam da ih nađeš, potraži muršida – uputitelja svoga vremena i saradnika Mevlana Dželaluddina Rumija, kuddise sirru-hussami hazretleri. Podsticaj za pisanje Mesneviye Mevlani je dao njegov učenik i njegov duhovni "sin" Husamu-l-Hakk Husamuddin Čelebi.

²⁰ Hased – zavist.

²¹ طَهَّرَا بَيْتِي *Tabbira bejtije!* – "Vas dvojica očistite Moju kuću!" (*El-Bekare*, 126) Ovdje se ukazuje na naredbu Allahovu Ibrahimu i Ismailu, alejhimus-selam, da očiste Kabu od kipova. Ovo znači da treba očistiti srce od kipova strasti i želja, pa kada bude čisto srce, onda će biti čisto cijelo tijelo jer je tijelo mjesto gdje je smješteno i srce i duša i ono je u mogućnosti da u sebi sakupi nur – božansku svjetlost, iako je satkano od zemlje.

²² Saransak – bijeli luk, češnjak.

470. Ti emiri i njihova plemena
Na r'ječ su se njegovu oslanjali
Pred veziirom svaki emir spreman bi

postadoše sužnji onog vezira.
i njegova pravca su se držali.
život dati kad mu kaže: umri ti.

Vezir pretura odredbe Indžila – Evandelja

Vezir spremi pismo svakom emiru
Svako pismo imalo je odredbu
475. U jednom je asketizam hvalio,
U drugom je asketizam kudio,
Onda je za oboje napisao:
Sem tevekjkjul²⁴ i predanost potpuna
U drugom je pismu rad pohvalio
480. Pa: "Propise ne trebamo slušati
Trebamo da svoju slabost vidimo,
Onda opet: "Nemoć svoju ne gledaj,
Vidi snagu koju Bog ti dariva,
Onda piše: "Gledati to ne treba
485. Onda opet: "Svjetlo nemoj gasiti,
Ako nemaš vida i razmišljanja
Onda kaže: "Vid isključi, ne boj se,
Tako možeš duhovno se uzdići
Ko dunjaluk zbog zuhda zanemari
490. Drugom piše: "Ono što Hakk daruje
Sve lahko i lijepo ti uzimaj
Jednom piše: "Što ti godi ostavi
Svojim putem svako lahko kreće se
Da je lahko na pravi put izaći
495. Drugom opet: "Lagahno ti ono je,
Što nam godi kad prođe i nestane
Od tog nema ploda sem kajanja,
Ko ne kuša slasti od ibadeta
Ono teško razlikuj od lahkoga
500. Jednom piše: "Traži sebi muršida
Svaki narod svoj kraj je zamišljao
Vidjet konac nije lahka spoznaja
Drugom veli: "Ti ne traži muršida,
Budi čovjek, a ne šega ljudima,
505. Dalje kaže: "Sve na sv'jetu jedno je,
Onda drugom: "Zar sto jedno da bude,
Upute su bile u suprotnosti
Ko otrov i šećer ne razlučuje
Dvanaest dekreta takvim načinom

al' u svakom drugačiju uputu.
jednu s drugom u c'jelosti suprotnu.
za tevbu ga uslovom učinio.
darežljivost za spas preporučio.
"U širku²³ je ko to bude činio.
sve drugo je, tek, varka i obmana."
a tevekjkjul zabludom proglasio.
jer su dokaz naše ljudske nemoći.
pa da tako moć Božiju spoznamo."
blagodati Božije ne negiraj.
Njegova je to za tebe blagodati."
jer idol je sve što oko ugleda."
vid i razum sve će ti rasv'jetliti.
obuzeće tama mjesto sastanka."
ugledat ćeš mnoge druge prizore.
svojim sabrom Lejlu ćeš zaludjeti.²⁵
njemu onda dunjaluk sam dolazi."
On učini da to tebi slatko je.
a u vrtlog vodeni ne upadaj."
ne valja to što ti prija naravi.
i tim pravcem kao dušom dići se.
svaki kjafr znao bi ga pronaći."
život srca, hrana duši što ti je.
plod nikakav od njega ne ostane.
trgovina to je od gubitaka.
od tog će mu ostat samo tegoba.
i ljepotu jednoga od drugoga."
nema spasa zbog por'jekla dobrog.
zarobljenik svoje greške postao.
zato jesu razlike u vjerama."
ti si taj što sebi sam je dovoljan.
nemoj da ti pamet je zanesena."
razrok kepec jedno vidi ko dvoje."
misli takve očite su zablude."
otrov neće postat jedno sa slasti.
iz tevhida bašče miris ne čuje.
dušmanin Isâov je napisao.

²³ Širk – idolopoklonstvo, politeizam.

²⁴ Tevekjkjul – pouzadnje u Allaha, džellešanuhu, i oslanjanje na Njega.

²⁵ Ako čovjek napusti svoja umna razmišljanja i planiranja, a za poteškoće koje će mu zbog toga kasnije nastati

pokaže krajnju strpljivost, on će onda, tobože, zaslužiti posebno priznanje i otkrovenje kod Boga. Prema tome, treba, dakle, žrtvovati razum za ašk, ljubav. A onaj ko tebe želi, kada ti malo izostaneš, on će te još više željeti.

Objašnjenje da se razlike pojavljuju u obliku, boji, vanjštini, formi, a ne u biti (vjere)

510. Vezir miris tevhida ne osjeti
U peharu tom sto raznih haljina
Jednobožnost ta ne rađa dosadu
Suhe stvari mnoge boje sadrže
Ko je riba, šta more u ovome,
515. Bezbroy mōra, ribâ koji postoje,
Koliko je palo kiša milosti
Kol'ko sunce plemenitost sijaše
Kad po zemlji Bož'ja mudrost prospe se
Zemlja vjernâ – u nju što se posije
520. Taj emanet božanski emanet je,
Kad proljeće znak od Hakka dobije
Plemeniti prirodi je poslao
Dobrotom je prirodu oživio,
Duša, srce ne mogu to podn'jeti,
525. Uho koje sluša, oko postane³¹,
Stvaralac tu priprema alhemiju,
Moja hvala negacija sebi je,
Mi nestati naspram Njega trebamo
Sl'jep da nije sav bi se rastopio
530. Da sve nije u plavom od žalosti³³
- nit mizadža²⁶ tog pehara ne dobi.²⁷
zadobiše boju ranog svitanja.²⁸
ona je ko voda bistrâ za ribu.
ali riba na suhom se prevrće.²⁹
Uzvišenom Rabbu primjer da bude.
Plemenitom sedždu činec opstoje.
da bisere mora mogu stvarati.
darežljivost da nauči oblake.³⁰
zemlja može primit sjeme u sebe.
to isto će niknuti, bez prevare.
zemlja sija suncem pravde Božije.
tada zemlja svoje tajne otkrije.
emanete i svrhu odredio.
Svojom snagom umove zasl'jepio.
uha nema r'ječ tu što će slušati.
s Njim i kamen u dragulj se prometne.
On mudžize³² daje a ne magiju.
postojanja moga ona odraz je.
jer naše je postojanje ništavno.
ko bi Sunce Božansko upoznao.
zar bi moglo ovako se slediti.³⁴

O štetnosti vezirovih postupaka u ovim događajima

- Kao i car, vezir je zabludio,
Svemoćnoga što može iz ničega
Sto svjetova on tebi pokazuje
Ovaj svijet tamnica je dušama,
535. Ovaj sv'jet se tebi čini ogroman
Ograničen ovaj sv'jet je onaj ne,
Sto hiljada kopalja fira'vnovih
Kao Galen nebroyeni l'ječnici
Brojne knjige stihova što spjevaše,
- protiv Vječnog u borbu upustio.
za tren dati sto ovakvih svjetova.
kada ti Svoj Nur u oko ulije.
treba ići k prijatnim prostranstvima.
a pred Bogom ko atom je sićušan.
opisat ga ne možeš, nevidljiv je.
slomljeno je sa štapom Musaovim.
pred Isâom postali su bezvr'jedni.
sve pred harfom nepismenog padoše.³⁵

²⁶ Mizadž – mješavina, temperament, konstitucija, dispozicija, narav.

²⁷ Vezir nije mogao da osjeti miris jednobožnosti Îsâove vjere (njen jednobožački, monoteistički karakter) – niti je mogao da shvati smisao Îsâovog učenja (doslovno: nije mogao da iz Îsâova pehara osjeti i dobije raspoloženje i temperament).

²⁸ Iz čistog pehara (Isaovog, alejhis-selam, učenja) stotine raznobojnih odijela (ljudi različitog mišljenja i vjerovanja) postali su jednobožni (istomišljenici i vjernici Božijeg Jedinstva), kao što je jednobožna jutarnja svjetlost.

²⁹ 512–513: Kako riba ne može osjećati dosadu od vode, tako ni sufija ne može osjećati dosadu u duhovnom uživanju i kretanju po duhovnim širinama, odnosno, kao što riba bježi sa suhog u vodu, tako i sufija bježi od materijalnog ka duhovnom.

³⁰ Pod suncem Njegove plemenitosti misli se na dobročinstvo i božanski odgoj. I zemlja i sva druga tjelesa koja postoje od Njega primaju pouke, upute, naloge i na osnovu tih Njegovih pravila (Sunnetullâh) jedno drugom i svemu ostalom stvorenom donose koristi.

³¹ Kada čovjek nešto čuje, mora uložiti trud da to i vidi. Onda će mu se otvoriti duhovne oči.

³² Mudžiza je naziv za natprirodna djela koja se pripisuju Poslanicima i Vjerovjesnicima.

³³ Od žalosti za izgubljenim "viđenjem" Allaha.

³⁴ Zar bi se ovaj materijalni svijet mogao slediti (ukrutiti) da nije udaljen od Sunca Božanskog.

³⁵ Stotine hiljada knjiga stihova bilo je ispjevano ali pred pred Kur'anom, azimuššan, koji je objavljen nepismenom Božijem poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, svi ti stihovi ostali su posramljeni i poniženi.

540. Pred ovakvim Rabbom Nepobjedivim
Mnogo tvrdih srca je iščupao,
Umovanje sâmo Njemu ne vodi,
Mnogi što su samo blago skupljali
Zar da volu rep, čovječe, ti budeš
545. Kada žena zbog gr'ješnosti požuti
To je primjer jednoga pretvaranja
Ruh te vodi u nebeske visine
Time sebe izvodiš iz onoga
Svoje stanje uporedi s ženinim,
550. Svoga konja tjeraš prema zv'jezdama
Potomak si Ademov, ništarijo,
I govorit da svijet ćeš osvojiti
Kad bi sn'jegom sav sv'jet bio napunjen
Spletke ovog, i hiljada vezira
555. Gr'ješne misli On u mudrost pretvara
Ibrahima On od vatre sačuva,
On sve sumnje pretvara u istine
Pred Njegovim zapanjen sam stvaranjem

ne umire ego samo sebičnim.
ptica mudrih u omču ulovio.
skrhanom se srcu milost uputi.
ko volovski repovi su postali.³⁶
pa na zemlji svehla trava postaneš.
u Veneru Gospodar je pretvori.³⁷
inadžijo, ti ćeš postat prašina.
a ti težiš u najniže nizine.
čemu zavidi sve što ima razuma.
suoči se s padom svojim sramotnim.
a ne znaš što sedžda bi za Adema.
dokad niskô smatrat ćeš za čestitô.
veličinom svojom svemir popunit.
od sunca bi za tren bio istopljen.
jedna iskra Milosnog anulira.
od otrova On šerbe izmiješa.
strah u duši u sigurnost pretvara.
da iz mržnje dâ da ljubav iznikne.
a sofista³⁸ pred toga spoznavanjem.

Objašnjenje i drugih smicalica koje je preduzimao vezir u cilju da sljedbenike Îsâa, alejhis-selam, zavede s pravog puta

560. Time ljubav sljedbenika uveća,
Od velike čežnje narod izludi,
Dok je narod plaćući ga molio,
Rekli su mu: "Svjetla nema bez tebe,
Plemeniti, mi te Bogom kunemo,
565. Mi smo djeca a ti si nam dadilja
On im reče: "Dušom sam uz voljene,
Posredovat i emiri dođoše
Rekoše mu: "Plemeniti, zlo je to,
Opravdanja tvoja bol nam stvaraju
570. Navikli smo da nam l'jepo govoriš
Allaha ti, nepravdu nam ne čini,
Zar jadnika molba zadovoljstvo je
Kao riba na suhom su bez tebe
O ti kojem ravnog nema na sv'jetu

vaz napusti, u halvet se zatvori.
pedesetak dâna tu se zadržao.
lišen slasti kad vezir im govori.
isposništvom on se upolovio.
nas ko sl'jepce nema ko da povede.
ne ostavlja od sebe nas daleko.
zaštiti nas svojom sjenom nad nama."
izun nemam izaći iz osame."
jer muridi u težak hâl padoše.
sirotani bez tebe u vjeri smo.
s uzdasima srca nam izgaraju.
da nas svojim mudrostima nahraniš.
već još danas dobrotu nam učini.
da ne bude prihvaćena od tebe?
pusti vodu, digni branu sa r'jeke.
Allaha ti, udovolji narodu."

Vezir odbija svoje sljedbenike

575. Reče: "O vi praznih r'ječi robovi,
Uši svoje pamukom začepite

samo govor što bi htjeli slušati.
a s očiju vi poveze skinite.

³⁶ Mnogo li je ljudi koji idu za zlatom i nestvarnim razmišljanjima kao što volovski rep ide za volom.

³⁷ Ne misli se na tjelesno pretvaranje i dobijanje drugog tjelesnog oblika, nego na moralno i duhovno srozavanje. Ovo je aluzija na priču koja se navodi kod tumačenja 102. ajeta

sure *El-Bekare* gdje se spominje jedna vrlo lijepa žena koja je dvojicu meleka, Hâruta i Mâruta, zavodila da učine nedozvoljeno djelo.

³⁸ Sofisti – pripadnici jedne klasične filozofske škole krajnje skeptični prema mogućnosti spoznaje istine.

- Vanjsko uho unutaranjem pamuk je,
Slobodni od čula, misli bud' te vi
Sve dok budan razne priče ti hajješ
580. Govor, djelo to je vanjsko kretanje
Čula čute suho jer od suhog su⁴⁰
Zbog suhoće t'jelo teži ka suhom
Kako život prošao je na suhom
Gdje ti misliš doć do "abi hajata"⁴¹
585. Misli su života ovog talasi
Opit ovim, od Onog si daleko
Naš obični govor je ko prašina

dok ne bude gluho ovo ne čuje.
da bi mogli čuti poziv: 'Irdži'i'³⁹
kako govor snova možeš da čuješ.
nebesko je duhovno promatranje.
ruh ko Îsâ može hodit po moru.
duh velikih koračat će i vodom.
nekad gorom, morem ili pustinjom,
i presjeći te valove od Mora.
a vječnoga nestanak u ljubavi.
u pijanstvu svom si sl'jep za duhovno.
zato šuti malo. Budi pametan.

Nastojanja sljedbenika da razbiju vezirovo povlačenje

- Svi rekoše: „Nemoj tražit ispriku,
Životinje previše ne tovari,
590. Ptica zrno koje može čukat će,
Ako hljebom ti dojenče nahraniš
Ali posl'je kad zubi izrastu mu
Ako ptiče bez krila se zaleti
Al' kad krila dođu, samo poleti
595. Od govora tvog i šejtan zan'jemi
Slušajući te, bivamo pametni
Zemlja s tobom bolja nam je od neba
Ovaj kosmos nam je taman bez tebe
Uzvišenost nebesa je formalna
600. Kod tjelesa visina je formalna

ne govori, ne čini tu prevaru.
daj slabiću što može uraditi.
svaka smokvu progutati ne može.
time jadnog možeš da ga usmrliš.
samo će da traži hljeb za ishranu.
pl'jen će mački biti da ga ulovi.
lahko i kad ništa ga ne pobudi.
a naš sluh se sav u mudrost pretvori.
tvoje more suhu zemlju natopi.
ti si svjetlo od Simakja do Semakja.⁴²
o mjeseci, šta je nebo bez tebe.
al' suštinski čistoj duši pripada.
a forma je bez suštine isprazna.”

Vežir odgovara da ne može ostaviti samoću

Vežir reče: "Skratite vi dokaze,
Ko u mene vjeruje taj ne sumnja
Ako sam šejh pravi što to n'ječete
Neću izać iz ovoga halveta

dušom, srcem vi savjete primite.
sve da kažem da je nebo zemlja, ja.
ako nisam što mi onda smetate.
zauzet sam unutarjim stanjima.”

Prigovor vezirovih učenika na njegovu izolaciju

605. Rekoše mu: "Ovo nije n'jekanje
Zbog rastanka s tobom suze ronimo
D'jete nema zlobe prema dojilji
Mi smo harfa u koju Ti udaraš
Mi smo kao naj sa glasom od Tebe
610. Šah-figura što gubi il' dobija
Šta smo, ko smo, o ti dušo dušina

ove r'ječi stranci ti ne govore.
iz dubina svojih duša jecamo.
plače, mada dobro i zlo ne vidi.”
ilahije nisu od nas, Ti ih daš.⁴³
ko planina sa odjekom od Tebe.
Tvojom voljom, o Najljepših sifata.
da budemo pored Tvoga bivanja.

³⁹ Irdži'i – "Vrati se, o dušo, svome Gospodaru!" (*Fedžr*, 28).

⁴⁰ Tjelesna osjetila osjećaju materijalne, tjelesne stvari koje će se vremenom osušiti i nestati.

⁴¹ *Âbi hajât* – *Voda života* za koju se vjeruje da, kada bi je čovjek popio, postao bi besmrtn.

⁴² Simak – to je zvijezda Arktur, a Semak – je zvijezde Riba. Od Simaka do Semaka znači od neba do zemlje. (F. Hadžibajrić)

⁴³ Mevlana, kuddise sirruhussami hazretleri, sad ostavlja priču i u bejtovima koji slijede (608–620) ispjevao je jedan predivan munadžat kao molbu i molitvu za traženje Uzvišene Milosti.

- Mi i naše postojanje ništa smo
Lavovi smo vezeni na bajraku
Vitlanje se vidi, vjetar ne vidi,
615. Snaga naša, postojanje, Tvoje je,
Nebivanju dao si slast bivanja
Bože nemoj blagodati uzeti
Uzmeš li ih, od kog to da tražimo?
Ti ne gledaj nas i našu manjkavost
620. Dok još ne bi nas i naše molitve
Šara je pred slikarom i četkicom
Sve stvoreno pred sudbinskom odredbom
Nekad slika vraga, nekad čovjeka,
Nema ruke što će sudbu m'jenjati
625. To tumači ovaj ajet kur'anski
Kad bacamo str'jelu, mi ne bacamo
Ovo nije džembr⁴⁸ već Sila Rabbova
Naš vapaj je dokaz da smo zavisni
Zar stid nije dokaz volje slobodne,
630. Što učitelj učenika sjetuje?
Ako kažeš da on džembr ne shvata,
Odgovor l'jep ima, da ga poslušaj,
U bolesti strah i tuga dolazi
Kad bolestan budeš i ti džebrijo
635. Tad uvidiš da je ružno gr'ješiti
Zavjet daješ da ćeš ako ozdraviš
Jasno vidiš te bolesti davanje
Tragaoče za istinom zapamti
Bolniji je onaj ko je budniji
640. Sv'jest o džebriu molitvu iziskuje
Da l' može se veseliti okovan
Kad znaš da su tvoje noge svezane,
Nemoćnome stražar nemoj biti ti,
Kad ne vidiš džembr, što ga spominješ
645. U djelima kojima si naklonjen
A za ono što ti ne odgovara
Poslanici džembr za dunja vezuju
Poslanici onaj život biraju, –
Svaka ptica svome jatuu dol'jeće

naspram Tebe sve naše je prolazno.
što se stalno vjetrovima vitlaju.
nek nas štiti Moć Tog što se ne vidi.
to stvaranje Tvoje nam dalo je.
otkrio mu bitnost zaljublivanja.
hranu, piće, pehar svoj oduzeti.
Šara nema, već Taj što je šarao.⁴⁴
već dobrotu Svoju i darežljivost.
Tvoja milost čula je to moljenje.
ko slab fetus⁴⁵ povezan sa stomakom.
nemoćno je ko đerđef⁴⁶ pred veziljom.
nekad lica vedra, nekad žalosna.
a ni slova štetu, korist odbiti.
“Ma remejte iz remejt”⁴⁷ – Bog govori.
Bog to čini, mi stvarno lûk samo smo.
da bi pred Njim bića bila ponizna.
osjećanje stida da smo slobodni.
što imamo osjećanje krivice?⁴⁹
Odluči se čovjek pa odustane.⁵⁰
da istine mjesec oblak zaklanja;
mogao bi pravu vjeru da spoznaš.
da čovjeka na vrijeme probudi.
tražiš oprost za sve što si činio.
da se valja na pravi put vratiti.
uv'jek samo dobra djela da činiš.
otrežnjenje za buduće vladanje.
hasta miris nepoznatog osjeti.
bl'jed zbog onog neznanog što dolazi.⁵¹
zašto Silnog ti ne vidiš okove.
je l' slobodan onaj što je zaključan.
da stražari carski uz te stražare,
to nemoćni nemoćnome ne radi.
ako vidiš, što to ne pokazuješ?
svojom moći ti si sav zaokupljen.
ti džebrijo kažeš da je od Boga.
a kjaferi znat će na ahiretu.⁵²
džâhili⁵³ se dunjaluka hvataju.
t'jelo ide kud ga duša pokreće.

⁴⁴ U odnosu na onoga ko je oslikava (izrađuje) šara nema nikakvu snagu i ništa ne posjeduje.

⁴⁵ Nerođeno dijete u utrobi majke nakon završene embriogeneze, to jest nakon 12 sedmica trudnoće.

⁴⁶ Đerđef – ram na koji se učvršćuje tkanina za vezenje.

⁴⁷ “Nisi ti bacio kad si bacio.” (*Al-Enfâl*, 17)

⁴⁸ Džembr – fatalizam, vjerovanje da čovjek čini sve zato što mora da to čini, a ne zato što on sam hoće da to čini.

⁴⁹ Da čovjek nema slobodnu volju i kada je ne bi imao, zašto bi onda imao osjećaj stida i srama, čemu bi onda služio osjećaj štete i gubitka (zbog učinjenih nevaljalih djela)?

⁵⁰ Odustajanje od prethodno donesene odluke je dokaz čovjekove slobodne volje.

⁵¹ Svako onaj koji je na Božijem putu više budan i oprezan on je više bolan i zabrinut zbog onoga što dolazi u nepoznatoj budućnosti.

⁵² Božiji poslanici su pristalice džebra (Allahove svemoći) u pogledu ovosvjetskih tokova i djela a nevjernici će biti podvrgnuti Allahovoj svemoći na Sudnjem danu za djela koja su činili na ovom svijetu!

⁵³ Džâhil – neznalica.

650. Krivovjerni iz Sidždžina⁵⁴ potiču
Poslanici Ilijjunskog⁵⁶ roda su
Pošto nema kraja ovim r'ječima

zatvoru se ovosvjetskom raduju.⁵⁵
dušom, srcem oni uv'jek tamo su.
dovršimo priču što je početa.

Kako je vezir svoje sljedbenike ostavio beznadežnim u pogledu njegovog prekidanja izolacije

Vezir je poručio iz osame:
Od Isâa poruke sam dobio
655. Lice zidu kako bih okrenuo
Posl'je ovog nemam izun pričati,
Zato zbogom ahbabi ja mrtav sam,
Da ne gorim ispod svoda ognjenog
A onda ću do Isâa sjediti,

“Sljedbenici znajte ovo od mene.
kako bih od bližnjih se odvojio.
i od sebe samog se osamio.
ispraznim se naglabanjem baviti.
na četvrto nebo želje digo sam.
kao drvo od plamena vatrenog.
na četvrto nebo se uzvisiti.”

Kako je vezir određivao za svog nasljednika svakog emira, ali odvojeno jednog od drugog

660. Zatim vezir pozva svakog emira,
Svakom reče: “U vjeri Isaovoj
Ostali emiri će te sl'jediti,
Nepokornog vođu za vrat uhvati
Ali dok sam ja živ o tom ne zbori,
665. Dok ne umrem nikom to ne otkrivaj,
Ovaj dekret, odredbe Mesihove,
Svakom vođi nasamo je rekao:
Vođu svakog prvakom on proglasi
Svakom dekret on uruči poseban
670. U tekstu dekreta bješe razlika,
Sud u svakom pismu bješe drukčiji,

da sa svakim nasamo razgovara.
ti nasljednik i halifa bit ćeš moj.
zadatak je njihov tebi pomoći.
pa ga smakni il' u zatvor zatoči.
dok ne umrem vlast i vodstvo ne traži.
u upravu i u vlast se ne m'ješaj.
narodu da jasno se protumače.”
“Jedini si čuvar vjere ostao.”
što ću jedan to čuše i ostali.
sadržajem jedan drugom suprotan.
ko kod slôva od “ja” pa do “elifa”.⁵⁷
te razlike ranije smo izn'jeli.

Vezir se ubio

Četrdeset dana on se zatvori,
Kada narod sazna za smrt njegovu
Skupine su njegov grob pohodile
675. Sami Bog zna kol'ko bješe naroda,
Prah sa groba po sebi su sipali,
Čitav mjesec tu su se okupljali

pa se ubi i sam sebe uništi.
od groba mu napraviše svetinju.
i haljine od žalosti derale.
Kurda, Grka, Turaka i Arapa.
vjerujući da to može l'ječiti.
i od plača lice su izborali.

Narod traži zamjenika između emira

Potom narod upita: “O emiri,
Ko će dalje ovaj narod voditi

kog odredi od vas da ga nasl'jedi.
da poslušni možemo mu mi biti.

⁵⁴ Sidždžin – strašna tamnica, pojam za Pakao, od istog je korijena kao i riječ sidžn – zatvor.

⁵⁵ Nevjernicima ovaj svijet, koji je kao kakav zatvor, izgleda običan i dobar.

⁵⁶ Ilijjun – suprotnost Sidždžina, označava

najuzvišeniji stupanj u Džennetu, Raju.
⁵⁷ Iako je arapski, odnosno, perzijski alfabet složen tako da počinje sa elifom, a završava sa harfom ja, pjesnik je, radi rime stihova, naveo obrnut red, pa je rekao od ja do elifa, što valja uzeti u obzir.

680. Otišlo je sunce, mi smo ranjeni,
Drug nestade, s njim nam nema sastanka,
Kad uvehne ruža, bašča opūsti,
U viđenju Bog se ne pokazuje,
Ali tako izrazit se ne treba,
685. Ne. Dvoje su dok formu obožavaš
Gledanje u sliku je sa oka dva.
Razlikovat' viđenje im ne možeš

sv'jećnjak novi sad treba upaliti.
nek zamjenik budi spomen na njega.
njen se miris u đulsiji⁵⁸ nalazi.”
od Njega nam poslanici dolaze.
vidjeti ih odvojeno ne valja.
a jedno kad od nje se distanciraš.
Pomisli o svjetlu što vid oku da.
makar da se trudiš da to postigneš.

Objašnjenje ajeta: “Lâ nuferriku bejne ehadin min rusulihî – Mi ne pravimo razliku među njegovim poslanicima”

- Kad svjetiljki deset negdje postaviš
Kad u sve njih ti odjednom pogledaš
690. Sto jabuka il' dunja kad izbrojiš
U duhovnom znanju nema d'jeljenja,
Jedinstvo sa Prijateljem l'jepo je,
I odbaci muke što ti zadaje
Ako ti ne rastopiš te okove,
695. On dâ da ga čisto srce osjeti,
U početku prosta tvar smo bili svi
Jednolična masa, kao sunčeva,
Kad je čistu svjetlost ona primila
Topovima aška ruš'te tvrđave
700. Ja bih ovo detaljno razjasnio
Oštre kao mač su ove rasprave
Pred oštricu bez štita ne izlazi,
Radi toga mač stavljam u korice,
Zato hajde da priču okončamo,
705. O ljudima što bez vođe ostaše,

po obliku možeš da ih razlučiš.
svjetla koja daju ti ne razdvajaš.
budu jedno kad presom ih isc'jediš.
ta značenja nisu predmet brojanja.
uzmi pravac duha, forma okov je.⁵⁹
da Jedinstvo ti ugledaš Božije.
rastopit će Bog kom srce robuje.
On dervišu hrku skrojji, sastavi.
bez glava i nogu, svi jedinstveni.
kao voda čista i bez sâstâvâ.
ko tvrđava sjene je odrazila.
da nestanu međusobne razlike.
al' bi na to neko se okliznuo.
ko štit nema, bolje da se odmakne.
da posječe, mač se neće stidjeti.
da se misli ne bi krivo shvatile.
o lojalnim istinu da kažemo.
zamjenika kako mu izabraše.

Prepirka među emirima oko nasljedstva

Između njih, jedan emir istupi
Reče: “Ja sam od vezira nasljednik

pa pred narod čestiti se isprsi.
i Îsâov ovog vakta zamjenik.

⁵⁸ Đulsija – ružina voda.

⁵⁹ Ovaj polubejt i sljedeći bejt imaju složeno i duboko značenje o kojem treba ozbiljno razmisliti: “Zato izaberi duhovni pravac, jer ovosvjetske, materijalne slike, forme su zavodljive i opasne i jake i mogu te povući na krivi put.” Evo, hazreti Mevlana u ovom bejtu upućuje upozorenje nama, ljudima ovog vremena, da se, između ostalog, dobro čuvamo i onoga što nam danas nude društvene mreže do čije je progresivne ekspanzije došlo zadnjih dvadesetak godina. Naime, kada se govori o formi i slikama koje predstavljaju zastor koji nam zaklanja duhovni svijet i božanske istine obično se misli na forme i slike sadržane u ovom materijalnom svijetu i njegovom beskrajnom šarenilu, od mikrokosmičkih, preko okom vidljivih mineralnih, biljnih, životinjskih kreacija, do makrokosmičkih beskrajnih prostranstava univerzuma. Međutim, danas su pred naša čula spušteni i zastori u vidu virtuelnih svjetova koji se neprestano umnožavaju i šire i okupiraju naša čula, usisavaju psihičku energiju, neograničeno uzimaju naše vrijeme i strastveno nas vežu

za svoje sadržaje, neovisno od njihove pozitivne ili negativne konotacije. Uzimaju nam veliki dio pažnje tokom obavljanja naših aktivnosti tako da se naša psihička energija rasipa i dijeli na bezbroj nevažnih slika, video-zapisa, audio i tekstualnih poruka, što je sasvim suprotno od ujedinjenja i jedinstva, što je intencija duhovnog pravca. U tom virtuelnom svijetu slika i kratkih, dužih i dugih video zapisa sve je izmiješano sa svim, zavisno od želja, prohtjeva i namjera korisnika tako da tokom pregleda u jednom vremenskom intervalu istovremeno se susrećemo sa sadržajima uzvišenog značenja a odmah potom sa sadržajima koji predstavljaju monstruozni udar na temeljna moralna načela, ljudsku čast i dostojanstvo, porodicu, privatnost i zdrave socijalne odnose u cjelini. Kako to može da utiče na našu duhovnost, osjećaj svetog, uzvišenog i nadnaravnog ne treba velika pamet i znanje da se to zaključi. U tom smislu Božiji poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Da šejtani nisu zaokupili srca sinova Ademovih, oni bi jasno vidjeli carstvo Nebesa i Zemlje.”

- Poslanica ova to dokazuje
Iz prikrajka drugi emir istupi
710. Ispod miške izvadi poslanicu
Svi emiri, redom, jedan za drugim
Svaki mačem i dekretom zamahnu
Tako umr'je na hiljade kršćana
Krv je tekla svuda kao bujica
715. Sjeme smutnje što ga vezir posija
Orasi se razbiše a pametni
Tjelesno je umiranje jednako
Što je slatko to je zrno od nara
Sve što vr'jedi po sebi je vidljivo
720. Formalisto, kreni prema duhovnom,
Ti drug budi sa duhovnim ljudima
Jer duša je bez duhovnih vr'jednosti
Dok je u njoj taj mač pravi čini se,
Da se s takvim mačem ne bi borio,
725. Traži drugi ako mač je drveni,
Pravi mač se kod evlija nalazi,
Svi pametni ljudi uv'jek govore:
Kad kupuješ, uzimaj nar nasm'ješen
Mubarek mu osm'jeh je na ustima,
730. Sm'ješak lale nije blagoslovljeni,
Nasm'ješeni šipak vrt uveseli,
Bio mermer ili kamen obični,
Ti u dušu ljubav čistih usâdi
Prema nadi idi, a ne beznađu
735. Srce tebe vuče prema dobrima
Hranu srcu potraži kod srčanih
- posl'je njega da ja ga zamjenjujem.”
i suprotne tvrdnje svima predoči.
ko Jevreje b'jes s'vlada obojicu.
pribjegoše mačevima blistavim.
ko slonovi p'jani kad se pobiju.
od njihovih glava nastaja gomila.
ko brda se zrakom vila prašina.
za glave je mnoge bila nesreća.
sa smrću je svojom post'o bezgrješni.⁶⁰
kao kad nar i jabuke skupljamo.
truhlo zveket daje kad se razbija.
što ne valja nesreću je don'jelo.
te vrijednosti krila su tjelesnom.
da dostigneš stupanj dobrog čovjeka.
ko mač stavljen u futrolu drveni.
a izvučen kad je, spalit može se.
provjeri, da posl'je ne bi žalio.
u boj idi ako mač je blistavi.
susret s njima nas će da preobrazi.
“Učen čovjek milost je za svjetove.”
da o zrnu budeš mu obav'ješten.⁶¹
kutija što biser srca otkriva.
tmina srca iz usta mu izlazi.
društvo dobrih, dobrim te učini.
bliskost s dobrim u dragulj te pretvori.
a ljubavi dobrih srce povjeri.
nejdi tmîni, sunca svuda sijaju.
a tijelo te u glinu zatvara.
a napredak potraži kod naprednih.

Spjev o veličini Mustafe alejhis-selama koji je spomenut u Evandjelju (Indžilu)

- U Indžilu pohvaljen je Mustafa,
Opisan je on i sva mu ljepota,
Za Božiju ljubav neki kršćani
740. To su časno ime oni ljubili
Njih, u smutnji koju smo opisali,
Sačuva ih od zla onih emira
Njihov porod opet se namnožio,
Druge grupe međ grupama kršćana
745. Pa su zato poniženi smutnjama
Dîn i prâvo oni su iskrivili
Ime Ahmed kad je takav prijatelj,
Kad je ime Ahmed takva utvrda,
- to more čistoće, prvak resûlâ.
spomenute borbe, post i ishrana.
kad bi ime i opis mu čitali,
na taj opis svoje čelo spuštali.
nevolja i strah su zaobišli.
štit od moćnog Ahmedova imena.
nur Ahmedov u tom im je pomog'o.
poštovale nisu ime Ahmeda.
zlog vezira po duši i djelima.
uputama što su od njega dobili.
kakav tek Nur njegov nam je pazitelj.
kakav je tek štit zât Rûhul-Emîna.⁶²

⁶⁰ Orasi su porazbijani, istucani. Čovječije tijelo je slično orahovoj ljusci. Svaki onaj (čovjek) koji je imao pamet, razum, pa se za života vladao kako treba, poslije pogibije imao je čistu i plemenitu dušu (bez grijeha).

⁶¹ Ako kupuješ šipak, nar, onda kupuj onaj koji se smiješi

(koji je puknuo od zrelosti) da bi ti njegov osmijeh dao obavijest o njegovom zrnu (da vidiš da je zreo i da nije istruhuo)!

⁶² Zât Rûhul-Emîna – Biće Povjerljive Duše tj. ličnosti Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.